

GREETH GILHUIS-SMITSKAMP

VEILIG IN HET DONKER

G. F. CALLENBACH N.V. - NIJKERK

VEILIG IN HET DONKER

DOOR
GREETH GILHUIS-SMITSKAMP

TEKENINGEN VAN RIE REINDERHOFF

TWEEDE DRUK

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

I

JOOS-JE HEEFT HAAST

Licht-jes, al-le-maal licht-jes!
Als vrien-de-lij-ke oog-jes be-gin-nen zē te schit-te-ren in de sche-me-ring. Eén voor één gaan de lan-ta-rens van de dorps-straat aan.

Joos-je kijkt er naar met blij-de o-gen.

Hè, ge-luk-kig dat de lan-ta-rens nu bran-den, denkt ze. Want Joos-je moet nog een héél eind lo-pen voor ze thuis is. En om-dat het win-ter is, is het 's mid-dags al zo vroeg don-ker.

Joos-je komt uit school.

Ze kan an-ders pre-cies nog vóór het don-ker thuis ko-men, maar de-ze mid-dag zal Joos-je hard moe-ten lo-pen. Want Joos-je heeft van-mid-dag moe-ten school-blij-ven!

Ze heeft ge-bab-beld met Neel-tje, die naast haar zit. En toen is de bo-ze stem van de juf-frouw ge-ko-men: „Bab-bel je nu al wéér, Joos-je? Jij moet maar eens school-blij-ven om vier uur, hoor!”

En daar-om is het nu la-ter ge-wor-den dan an-ders. Joos-je's klom-pen klep-pe-ren vlug door de dorps-straat. O, wat zal ze nu hard moe-ten lo-pen om nog vóór vijf uur thuis te zijn! Want als ze niet om vijf uur thuis is, wordt moe-der on-ge-rust.

Maar dat is nog niet eens het erg-ste. Als Joos-je zo laat o-ver het hei-de-pad moet — dan is het don-ker.

En Joos-je durft niet in het don-ker o-ver het een-za-me hei-de-pad te lo-pen. Dáár-om holt ze nu zo hard.

Klep, klep-per-de-klep, gaan Joos-je's klom-pen. Haar ro-de das vliegt ach-ter haar aan, haar blon-de vlecht-jes zwie-ren langs haar schou-der-tjes.

't Wordt al don-ker.

Op het hei-de-pad bran-den geen lan-ta-rens. Die zijn

al-leen maar in de dorps-straat. Hier schit-te-ren de vrien-de-lij-ke licht-oog-jes niet.

Ja toch, één licht-je ziet Joos-je al-tijd aan de rand van het hei-de-pad. Dat licht-je komt uit het huis-je van blin-de Ber-tus.

Maar Joos-je is bang voor blin-de Ber-tus. Hij heeft zo'n vreem-de, don-ke-re bril op, en hij stampst zo hard met zijn wan-del-stok. Als Joos-je langs het huis-je moet, gaat ze al-tijd aan de an-de-re kant van het pad lo-pen.

Maar nu is ze het huis van Ber-tus al voor-bij.

Heel in de ver-te ligt hun ei-gen huis-je, waar zij nu al-leen woont met moe-der. Va-der werkt een heel eind uit de buurt voor de we-der-op-bouw en komt niet dik-wijls thuis.

Joos-je hijgt er van, zó hard loopt ze.

Ze schopt vlug haar klom-pen uit voor de deur.

„Kind, kind,” zegt moe-der hoofd-schud-dend, „waar is dat nu goed voor, om zo te vlie-gen!”

Ze heeft Joos-je al zien aan-ko-men, want moe-der zit te brei-en voor het raam. Moe-der kan wel brei-en, al is het don-ker. Daar heeft ze geen lamp voor no-dig.

II

AR-ME MOE-DER

Pfff!!” blaast Joos-je.

Ze valt op een stoel neer. Haar hart-je bonst, zó hard heeft ze ge-hold.

„Ik moest school-blij-ven, Moe-der, en toen moest ik hard lo-pen om nog vóór het don-ker thuis te kun-nen zijn.”

Moe-der bromt een beet-je op Joos-je, om het school-

blij-ven. Maar ze is toch erg blij dat Joos-je er nu is. En ze gaat een dik-ke bo-ter-ham voor Joos-je klaar-ma-ken.

„Krijg ik er niets op, Moe-der?”

„Nee,” zegt ze, „de kaas is op, Joos-je.”

Maar Joos-je wil het zo óók wel. Moe-der steekt de lamp aan. En Joos-je gaat dicht bij moe-der zit-ten. Ze ver-telt aan moe-der, wat ze die dag op school ge-leerd heeft.

't Is nu al he-le-maal don-ker bui-ten. Hoog aan de he-mel schit-te-ren een paar ster-ren.

„Kom,” zegt moe-der, „we gaan eens e-ten. Ik zal brood snij-den, Joos-je, dan mag jij kof-fie ma-len.”

„Hè ja,” zegt Joos-je. Ze vindt kof-fie ma-len leuk. Moe-der neemt de kof-fie-bus van de plank.

„Al weer leeg,” zegt ze, „maar wacht, bo-ven in de keu-ken-kast moet nog een zak-je kof-fie lig-gen. We gaan vol-gen-de week maar weer eens sa-men bood-schap-pen doen in het dorp, Joos-je, als va-der weer geld heeft ge-stuurd.”

Moe-der zet een stoel voor de kast. Ze klimt er op, om bij de bo-ven-ste plank te ko-men.

Ja, het zak-je ligt er nog. Maar o wee, als moe-der van de stoel wil stap-pen, stapt ze mis!

Ze strui-kelt o-ver haar rok. En daar ligt moe-der, lang-uit op de keu-ken-vloer.

Joos-je komt ver-schrikt uit de ka-mer lo-pen.

„Moe-der!” roept ze ang-stig, „Moe-der! Hebt u u pijn ge-daan?”

„O, o!” kreunt moe-der, „o Joos-je, ik kan — ik kan niet meer op-staan. O, mijn been!”

Joos-je knielt bij moe-der neer.

Haar lip-pen tril-len.

„Kom maar,” zegt ze dap-per, „dan zal ik u hel-pen. Kom maar, Moes, stil maar, hoor, ik zal u wel hel-pen.”

Ze pakt moe-ders arm. Maar als moe-der pro-beert om o-ver-eind te ko-men, giit ze het uit van de pijn. Nòg eens pro-be-ren moe-der en Joos-je het. Moe-der trekt zich op aan de ta-fel en aan Joos-je's arm. Joos-je valt haast om, moe-der is zo zwaar.

Ein-de-lijk valt moe-der op haar stoel neer. „O, o,” kreunt ze.

Joos-je helpt moe-der om heel voor-zich-tig de pan-tof-fel en de kous uit te doen.

Moe-ders been ziet er raar uit. De en-kel is blauw en he-le-maal dik.

„Het is ge-bro-ken of ge-kneusd,” zegt moe-der. Ze doet haar o-gen dicht van de pijn. „O,” zucht ze, „was va-der er nou maar!”

Joos-je staat er stil bij. De tra-nen lo-pen o-ver haar wan-gen.

„O Moe-der,” snikt ze, „wat moe-ten we toch doen....”

Ja, er moet iets ge-da-an wor-den. Maar hoe?

III

AL-LEEN IN HET DON-KER

Joos-je,” fluis-tert moe-der, „geef een kom met wa-ter en geef de a-zijn.”

Joos-je haalt wat moe-der vraagt, zo vlug als ze maar kan.

„Nu nog een hand-doek,” zegt moe-der, „dan zal ik er een doek met wa-ter en a-zijn op leg-gen.”

Joos-je schuift heel voor-zich-tig een stoel on-der moe-ders been. Maar bij ie-de-re be-we-ging kreunt moe-der van de pijn. En het been wordt al maar dik-ker.

„Je moet naar het dorp toe, Joos-je,” zegt moe-der, „we moe-ten ie-mand ha-len om te hel-pen.”

Joos-je kijkt ang-stig naar bui-ten. Daar is de don-ke-re a-vond, en het lan-ge hei-de-pad. Het huis-je van moe-der en Joos-je staat heel al-leen op

de hei. Er zijn geen bu-ren, die hel-pen kun-nen. Maar er mōet hulp ko-men.

„Ga maar naar ou-de vrouw De Wit,” zegt moe-der, „en vraag of ze da-de-lijk wil ko-men, met haar doch-ter. Maar doe goed je das om, Joos-je, het is zo koud.”

Joos-je neemt haar man-tel van de haak.

Haar vin-gers be-ven, als ze de das dicht-knoopt. Maar het moét. Moe-der kan toch zo niet blij-ven zit-ten, de he-le a-vond en de he-le nacht?

„Joos-je,” zegt moe-der, „ben je bang?”

Joos-je zegt niets, maar ze knikt. Ze voelt een dik brok in haar keel ko-men.

Moe-der steunt e-ven van de pijn.

„Joos-je,” fluis-tert ze, „je moet niet bang zijn, je gaat niet al-leen. Op de don-ke-re weg gaat de He-re met je mee, hoor Joos-je. En moe-der zal voor je bid-den.”

Joos-je geeft moe-der een zoen. En dan gaat ze de don-ke-re a-vond in, het don-ke-re hei-de-pad op.

De wind ruist door de bo-men, die om het la-ge huis-je staan. En op het hei-de-pad loopt een een-zaam, bang meis-je.

Joos-je knijpt haar han-den stijf tot vuis-ten in haar man-tel-zak-ken.

Als ze ach-ter-om kijkt ziet ze het licht, dat door het keu-ken-raam schijnt. Maar als ze voor zich uit kijkt ziet ze al-leen maar de don-ke-re hei-de.

Joos-je zegt zacht in zich-zelf: „Ik ben niks bang, ik ben he-le-maal niks bang, hoor.”

Maar als een wind-vlaag rit-selt in de la-ge strui-ken, denkt Joos-je dat er een man naast het pad loopt. Een bo-ze man, die in het don-ker door de strui-ken sluipt en haar pak-ken wil. . . .

Joos-je schreeuwt van angst. Ze be-gint te hol-len,

zo hard ze maar kan. Ze holt, ze holt.... en dan moet ze weer e-ven stil-staan om op a-dem te ko-men. Ze valt haast o-ver een dik-ke boom-wor-tel. Ze strui-kelt half, en dan rent ze weer door. De licht-jes van het dorp zijn nog ver. En de wind blaast o-ver de ka-le hei-de.

IV

TOCH NIET AL-LEEN

„**O** Moe-der, Moes-je!” huilt Joos-je, als ze hij-gend stil moet blij-ven staan. Maar moe-der zit in het een-za-me huis-je en lijdt zo'n pijn. Moeder wacht op de hulp, die Joos-je gaat ha-len. En daar-om moét ze ver-der.

Moe-dig stapt ze weer door. Met haar schou-ders ge-bo-gen loopt ze te-gen de wind in. Maar dan moet ze in-eens den-ken: als er nu eens een wild beest op de hei loopt, een leeuw, of een tij-ger. . . .

Ze gaat weer hol-len. Maar nee, leeu-wen en tij-gers zijn er hier toch niet, dat weet Joos-je toch wel.

Joos-je moet weer aan moe-der den-ken. Ar-me moe-der, wat heeft ze een pijn! Ze zal wel veel aan Joos-je den-ken, moe-der weet wel hoe bang ze is in het don-ker.

En in-eens moet ze den-ken aan wat moe-der zei: „De He-re gaat met je mee op de don-ke-re weg.”

Maar als de He-re mee-gaat, dan hoeft ze ook niet zo bang te we-zen. Dan zal de He-re haar wel be-wa-ren en vei-lig in het dorp bren-gen.

O, nu is het in-eens niet meer zo bang in Joos-je's hart.

Ze denkt aan de ge-schie-de-nis-sen, die ze op school ge-hoord heeft. Ze denkt aan al die men-sen, die óók door de He-re be-waard wer-den. Aan Jo-zef in de ge-van-ge-nis, aan Da-ni-ël in de leeu-wen-kuil. Die wa-ren ook he-lè-maal niet bang. Ze dach-ten: „De He-re zal wel voor mij zor-gen.”

En op het don-ke-re hei-de-pad gaat Joos-je zacht-jes lo-pen zin-gen.

Ze zingt het vers-je, dat ze van-mor-gen op school ge-leerd heeft.

Je-zus, ga ons voor,
op het le-vens-spoor.

Joos-je kent al-leen nog maar de eer-ste twee re-gels.
Maar dat geeft niet. Ze zingt ze ie-de-re keer weer
op-nieuw.

Hoor, wat is dàt? Klin-ken daar voet-stap-pen op het
hei-de-pad? Komt daar ie-mand aan?

Joos-je staat ver-schrikt stil. Ze houdt op met
zin-gen.

Ja, nu hoort ze het weer, en het komt dich-ter-bij.
O, wie zou dat zijn!

Ze durft niet ver-der lo-pen. Ze hoort ge-schui-fel,
vlak bij haar. En in-eens strijkt een don-ker, ruig
beest langs haar be-nen.

„O!” gilt Joos-je, „o!!”

„Koest, Led-die, koest, Led-die,” bromt een zwa-re
stem, „wie is daar?”

Een man staat vlak voor Joos-je. Hij heeft een
don-ke-re bril op en een wit-te wan-del-stok in zijn
é-ne hand. Met zijn an-de-re hand heeft hij de ket-
ting beet, waar-aan de gro-te hond loopt.

Joos-je's hart bonst wild. Het is blin-de Ber-tus, en
hij staat vlak bij haar. Ze wil wat zeg-gen, maar het
is net als-of haar tong vast zit.

„Wie is daar?” bromt de zwa-re stem weer. En dan
zegt Joos-je heel zacht en be-vend: „Ik, baas, ik. . . .
Joos-je.”

De hond blaft nu niet meer. Hij snuf-felt aan Joos-je's
klom-pen. Maar als zijn baas een ruk-je aan de ket-
ting geeft gaat hij lig-gen.

„Mag jij zo laat al-leen op de hei van je moe-der?”
bromt blin-de Ber-tus. 't Is net of hij met die zwar-te
bril-le-gla-zen Joos-je aan-kijkt. „Dat is niet goed,
hoor, klei-ne meis-jes ho-ren nu op bed te lig-gen.”

Maar dan is Joos-je in-eens niet bang meer! Want die stem is *vrien-de-lijk*. Het lijkt wel een brom-stem, maar toch klin-ken de woor-den *vrien-de-lijk*. En het ge-zicht van Ber-tus is óók *vrien-de-lijk*.

„Ja baas,” zegt Joos-je vlug, „maar mijn moe-der is zo erg ge-val-len, van een stoel, baas. En nu moet ik vrouw De Wit ha-len, want va-der is niet thuis, baas, en moe-der is he-le-maal al-leen.”

„Moet je he-le-maal naar vrouw De Wit,” roept blin-de Ber-tus ver-baasd, „maar dat is nog een heel eind!”

„Ja,” zucht Joos-je.

Maar dan geeft blin-de Ber-tus in-eens een ruk-je aan de ket-ting. „Kom maar, Led-die,” zegt hij, „we gaan mee!”

V

VEI-LIG IN HET DON-KER

Nu loopt Joos-je niet meer al-leen op het don-ke-re hei-de-pad. Naast haar gaat blin-de Ber-tus, en Led-die loopt voor zijn baas uit.

„Wat weet hij goed de weg,” zegt Joos-je.

Ber-tus lacht. „Ja,” zegt hij, „Led-die is mijn bes-te vriend. Hij zorgt dat de baas niet valt en ver-dwaalt, niet-waar Led-die?”

Ber-tus' stok stampt op de grond. Maar nu is Joos-je er niet meer bang voor, en ook niet voor de don-ke-re bril.

Moe-der heeft wel ge-lijk. Moe-der zegt dat Joos-je niet bang voor Ber-tus moet zijn, want dat hij een goe-de man is.

„Was je niet bang in het don-ker, Joos-je?” vraagt blin-de Ber-tus, „zo he-le-maal al-leen?”

„Eerst wel,” zegt Joos-je. Ze wacht e-ven. Zou ze het wel aan Ber-tus dur-ven ver-tel-len?

„Ik was eerst wel erg bang,” zegt ze zacht, „maar moe-der zei: de He-re gaat met je mee op het hei-de-

pad, Die zal voor je zor-gen. En toen was ik niet bang meer."

Ze kan Ber-tus bij-na niet zien in het don-ker. Maar ze hoort zijn stem brom-men: „Dat is ook zo, Joos-je, dat is ook zo."

„Bent ù bang in het don-ker, baas?" vraagt Joos-je. Ber-tus lacht.

„Ik loop toch al-tijd in het don-ker," zegt hij, „dat weet je toch wel."

„O ja," zegt Joos-je zacht. „Wat a-ke-lig, hè baas." Ze loopt stil ver-der naast Ber-tus. De licht-jes van het dorp ko-men al dicht bij. Maar Ber-tus kan die licht-jes niet zien, denkt Joos-je. Hij kan de licht-jes nooit zien en de hei nooit en de zon en de men-sen nooit. . . . Ar-me Ber-tus.

„Joos-je," zegt blin-de Ber-tus, „als de He-re voor je zorgt ben je wel vei-lig op het don-ke-re hei-de-pad, hè?"

Joos-je knikt. Maar in-eens denkt ze er aan dat Ber-tus dat niet zien kan. En gauw zegt ze: „Ja, baas."

„Nou," zegt Ber-tus, „dan ben ik toch óók vei-lig in het don-ker, Joos-je, als de He-re voor mij zorgt."

Ja, dat is waar.

Nu zijn Ber-tus en Joos-je en Led-die bij het huis-je van oude vrouw De Wit.

Led-die wordt vast-ge-bon-den aan het hek-je. En Ber-tus gaat met Joos-je naar de deur.

Als vrouw De Wit hoort wat er ge-beurd is, gaat ze da-de-lijk Mijn-tje roe-pen. Mijn-tje is de doch-ter van oude vrouw De Wit.

„Kom maar," zegt vrouw De Wit, „we gaan da-de-lijk mee."

Nu wordt het een he-le op-tocht o-ver het don-ke-re hei-de-pad.

Voor-op gaat blin-de Ber-tus met Led-die. En daar

ach-ter loopt Joos-je, ge-armd tus-sen vrouw De Wit en Mijn-tje.
Nu zal moe-der gauw ge-hol-pen wor-den, denkt Joos-je. En de He-re zorgt óók voor moe-der.

Als vrouw De Wit moe-ders been ziet, zegt ze dat het niet zo heel erg is. Het been is niet ge-bro-ken. Vrouw De Wit helpt moe-der in bed, en doet een nieuw ver-band om het been.
„Ik zal straks aan de dok-ter vra-gen of hij mor-gen komt,” zegt ze, „en Mijn-tje blijft van-nacht hier.” Joos-je kruipt naast moe-der in de bed-steê, en ze ver-telt aan moe-der wat er op de don-ke-re hei-de ge-beurd is.
„Ja,” zegt moe-der, „als de He-re je be-waart ben je vei-lig in het don-ker, Joos-je.”
En dan slaapt Joos-je in.